

Izveštaj o bezbednosti novinara/ki i medijskih radnika/ca u opštinama u Potiskom regionu

Sadržaj

O projektu	3
Bezbednost novinara i medijskih radnika na lokalnom nivou	4
Opšti osvrt na bezbednost novinara i medijskih radnika na lokalnom nivou	4
Mehanizmi za posebnu zaštitu novinara	5
Zaštita novinarki i medijskih radnica	7
Javna osuda napada na novinare i medijske radnike	8
Osetljivost policije na zaštitu novinara i medijskih radnika	8
Istrage napada na novinare i medijske radnike	9
Zaštita novinara i medijskih radnika od onlajn uznemiravanja	9
Pritisci na novinare medijske radnike	10
Pretnje i uznemiravanja koja nisu u vezi sa fizičkom bezbednošću	10
Pretnje po život i fizičku bezbednost novinara i medijskih radnika	11
Stvarni/fizički napadi	12
Pretnje i napadi na medije i novinarska udruženja	12
Zaključci i preporuke	13

O projektu

Metodološki pristup

Izveštaj i njegova struktura zasnovani su na metodologiji i indikatorima definisanim u okviru regionalnog projekta **Safe-Journalists mreža**, tačnije iz metodologije koja je uspostavljena za istraživanje *Indikatori za nivo slobode medija i bezbednosti novinara*¹ koja se sprovode u zemljama Zapadnog Balkana. Mreža SafeJournalists, koju čine novinarska udruženja iz Srbije, BiH, Crne Gore, Kosova², Severne Makedonije i Hrvatske, koristi ovu metodologiju za prikupljanje i analizu podataka na nacionalnom i regionalnom nivou, čime omogućava uporedivost rezultata i praćenje dugoročnih trendova u regionu.

Ovaj izveštaj ima za cilj da pruži sveobuhvatan uvid u stanje bezbednosti novinara i medijskih radnika na lokalnom nivou, sa posebnim osvrtom na izazove sa kojima se suočavaju u obavljanju svog posla. U fokusu analize su različiti oblici pritiska, pretnji i napada – kako fizičkih, tako i onlajn i institucionalnih – koji utiču na slobodu medija i profesionalni integritet novinara. Pored toga, izveštaj obuhvata i procenu institucionalnih i pravnih mehanizama zaštite, kao i reakcije javnosti, lokalnih vlasti i bezbednosnih službi. Posebna pažnja posvećena je rodno zasnovanim aspektima bezbednosti, kao i specifičnim izazovima s kojima se suočavaju žene u medijskom sektoru.

Izveštaj obuhvata period od 1. aprila 2024. do 1. aprila 2025. Korišćen je kombinovani metodološki pristup – desk-top analiza, monitoring, razgovori sa novinarima – kako bi se obezbedio što potpuniji uvid u problematiku.

Prikupljanje podataka

U svrhu prikupljanja podataka relevantnih za izveštaj, korišćeni su sledeći alati:

- pregled studija, analiza, istraživački izveštaji, preuzimanje i analiza informacija objavljenih na veb stranicama državnih institucija i ostalih organizacija i tela, preuzimanje i analiza saopštenja za medije, najava i ostalih informacija koje potiču od strukovnih organizacija;
- pregled raspoloživih baza podataka;
- razgovori sa novinarima.

Posebna pažnja posvećena je analizi institucionalnih mehanizama zaštite: kontakt tačke u policiji i tužilaštvu, rad Stalne radne grupe za bezbednost novinara, dostupnost pravne pomoći i postojanje sistema rane procene rizika.

Takođe, na monitoring koji se tiče bezbednosti a koji se odnosi na prikupljanje podataka o napadima i pritiscima na novinare i medijske radnike na lokalnom nivou i praćenje tih slučajeva i sistematsko evidentiranje kroz ovaj izveštaj.

¹ Snežana Trpevska i Igor Micevski, istraživači iz Instituta za istraživanje društvenog razvoja RESIS iz Severne Makedonije (www.resis.mk) osmislili su i koordiniraju ovo istraživanje za zagovaranje.

² Ovaj naziv je bez prejudiciranja statusa i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

Uvod

Bezbednost novinara i medijskih radnika predstavlja ključni preduslov za slobodno i nezavisno novinarstvo, a samim tim i za zdrav demokratski poredak. Iako se često pažnja usmerava na nacionalni nivo, lokalni mediji i njihovi radnici su neretko u još nepovoljnijem položaju, suočeni s višestrukim pritiscima – od političkih i ekonomskih, do bezbednosnih. Lokalni novinari su često izloženi pritiscima jer rade u manjim sredinama, u kojima su granice između privatnog i profesionalnog lako premostive, a pritisci, pretnje i napadi često dolaze iz neposredne okoline – lokalnih moćnika, političara, pa čak i građana.

Ovaj izveštaj ima za cilj da pruži celovit pregled stanja bezbednosti novinara i medijskih radnika u potiskim opštinama (Bečej, Novi Bečej, Ada, Senta, Kanjiža, Novi Kneževac i Čoka), oslanjajući se na dostupne podatke, prijavljene slučajeve i izjave samih aktera. Poseban akcenat stavljen je na mehanizme zaštite koji su im dostupni, funkcionisanje institucija, kao i na specifične izazove sa kojima se suočavaju žene u medijima.

Kroz analizu konkretnih slučajeva, statističkih podataka i institucionalnog odgovora, istraživanje ima za cilj da ukaže na ključne propuste i potrebu za sistemskim pristupom u zaštiti novinara, uz poseban fokus na lokalni kontekst u kojem se novinarstvo odvija pod povećanim rizicima i uz smanjenu podršku šire javnosti i institucija.

Foto: pexels-markus-winkler

Bezbednost novinara i medijskih radnika na lokalnom nivou

1. Opšti osvrt na bezbednost novinara i medijskih radnika na lokalnom nivou

Kada je u pitanju bezbednost novinara i medijskih radnika na lokalnu, generalna situacija je izuzetno nepovoljna i karakteriše je sve veći broj pritisaka i napada. U potiskim opštinama, nezavisni i profesionalni mediji su marginalizovani, a u pojedinim opštinama su prestali da funkcionišu ili uopšte ne postoje. Najčešći su pritisci od lokalnih vlasti i političkih struktura, među njima i pretnje, šikaniranje novinara, nepozivanje na događaje (pre svega Senta, nešto manje Bečej i Novi Bečej), ali i verbalni i onlajn napadi, psihološki pritisak i fizički napadi. Na lokalnom nivou raste broj pretnji novinarkama i novinarima na društvenim mrežama, većina tih pretnji se desila nakon izveštajem obuhvaćenog perioda.

Politička klima i društvena polarizacija direktno utiču na bezbednost novinara na lokalnom nivou, stvarajući neprijateljsko okruženje prema novinarkama i novinarima koji profesionalno izveštavaju, a to pogoduje tome da ih njihovi sugrađani na društvenim mrežama, a sve češće i u stvarnom životu, vređaju, neretko im i prete.

U potiskim opštinama osim verbalnih i onlajn napada sprovodi se neformalna, ali precizno organizovana akcija s ciljem ućutkivanja medija koji nisu bliski lokalnim vlastima, uskraćivanjem finansijskih sredstava, isključivanjem iz institucionalne komunikacije, neodgovaranjem ili odlaganjem odgovora na pitanja i na zahteve za slobodan pristup informacijama od javnog značaja.

Nema solidarnosti među novinarima, čak ni kada su u pitanju stvari koje se tiču njih samih, kao što je konkursno sufinansiranje na lokalnu. Nije bilo reakcija ni u slučaju kada su lokalne novine prestale da izlaze. Ista je situacija i prilikom napada na novinare ili u slučaju upućivanja pretnji. Solidarnost među novinarima i medijima ne postoji čak ni na nivou prenošenja saopštenja novinarskih i medijskih organizacija kada reaguju na napade i/ili pretnje. U posmatranom periodu zabeležen je jedan slučaj, kada je lokalnim medijima pružena podrška od jedne neformalne grupe građana³.

Posledice ovakve političke klime su višestruke: smanjenje medijskog pluralizma, zatvaranje i samozatvaranje nezavisnih medija i rast autocenzure. Sve to kod nekih stvara strah i nesigurnost, kod drugih bes i bespomoćnost, što direktno utiče na kvalitet i objektivnost informisanja.

Foto: pexels.com

³ Neformalno udruženje „Komšije za komšije“ u Bečeju kupilo je veću količinu poslednjeg štampanog broja Bečejskog mozaika i Bečejskih dana koji su smanjili periodiku izlaženja i pozvalo građane i privrednike da podrže rad lokalnih medija (<https://www.facebook.com/photo?fbid=649178864433417&set=pcb.649179621100008>).

Foto: pexels-pixabay.com

2. Mehanizmi za posebnu zaštitu novinara

Na državnom nivou postoji Stalna radna grupa za bezbednost novinara osnovana 2017. godine na osnovu Sporazuma o saradnji i merama za podizanje nivoa bezbednosti novinara koji je potpisan u decembru 2016. Svrha Sporazuma je formiranje sistema mera za efikasniju krivičnopravnu zaštitu novinara.

Novinari mogu da se obrate kontakt tačkama u javnim tužilaštvima u slučaju kada smatraju da im je bezbednost ugrožena, jer sva tužilaštva imaju kontakt tačke, kao i u policiji, u svim policijskim upravama. Opštine koje su obuhvaćene izveštajem potpadaju pod PU Novi Sad, PU Zrenjanin i PU Kikinda⁴. Kontakt tačke tužilaštva nalaze se u javnim tužilaštvima, dok su u MUP-u određene u svim policijskim upravama. Krivična prijava može da se podnese u policiji i tužilaštvima. MUP i tužilaštva imaju interna uputstva po kojima je predviđeno hitno postupanje kada su dela učinjena prema licima koja obavljaju poslove od javnog interesa u oblasti javnog informisanja.

Kontakt tačke u tužilaštvima za područje obuhvaćeno izveštajem su u Bečeju i Senti⁵. Problem je u tome što novinari i medijski radnici u Bečeju i Novom Bečeju nisu bili obavešteni ko su kontakt tačke i o njima se saznalo posrednim putem.

Novinarska i medijska udruženja su uspostavila određene kontakt tačke kako bi se ta komunikacija poboljšala i učinila vidljivijom⁶.

Po mišljenju nekadašnje kontakt tačke u Senti Petera Kokaija, novinari su u Senti i okruženju tokom trajanja projekta NDNV-a dobili informacije o kontakt tačkama.

Kontakt tačku u Osnovnom tužilaštvu u Bečeju od 1. aprila 2024. do 1. aprila 2025. nije koristio nijedan novinar, navedeno je iz Osnovnog javnog tužilaštva u Bečeju⁷. Iako su novinari Bečejskog mozaika podnosili prijave policiji i tužilaštvu (ne konkretno kontakt tački, jer nisu znali da postoji), povratnih informacija nakon podnošenja prijava nije bilo.

Bilo je i ima slučajeva kada novinari mesecima nisu znali šta se dešava sa njihovim prijavama. Jedan predmet je okončan nakon oko devet meseci od trenutka kada je novinar podneo prijavu policiji zbog verbalnog i fizičkog napada koji se desio u Bečeju 22. novembra 2024. godine. Novinar nije pozvan da da iskaz, nije zvanično obavešten o toku slučaja, da bi najzad, dobio obaveštenje od postupajućeg tužioca Osnovnog javnog tužilaštva Đorđa Jovičića (koji je i kontakt tačka) da tužilaštvo nije pokrenulo krivični postupak za krivična dela koja se gone po službenoj dužnosti.

Lokalni novinari nemaju informacija o tome da li ima informacija o procenama rizika bezbednosti, niti o lokalnim organizacijama koje pružaju pomoć i podršku novinarima⁸.

6

⁴ PU Novi Sad (Bečej), PU Zrenjanin (Novi Bečej), PU Kikinda (Ada, Kanjiža, Novi Kneževac, Senta, Čoka)

⁵ Đorđe Jovičić, javni tužilac, kontakt tačka i primarni obrađivač predmeta, kontakt: 064/8324-890, djordje.jovicic@becej.ojt.rs; Osnovno javno tužilaštvo u Bečeju), Zoltan Krebs, javni tužilac, kontakt tačka i primarni obrađivač predmeta, kontakt: 064/8324-830, uprava@senta.ojt.rs i Nemanja Slimak, javni tužilac, kontakt tačka i sekundarni obrađivač predmeta, kontakt: 062/1381-986, uprava@senta.ojt.rs; Osnovno javno tužilaštvo u Senti

⁶ Kontakt tačka NDNV u Senti bio je Peter Kokai, a u Bečeju je Kristina Demeter Filipčev (NUNS)

⁷ Izvor: Odgovor Osnovnog javnog tužilaštva u Bečeju na pitanje novinarkе Kristine Demeter Filipčev

⁸ Sprovedena su 6 intervjua sa lokalnim novinarima i novinarkama. Intervju sprovedla Kristina Demeter Filipčev

3. Zaštita novinarki i medijskih radnica

Prema podacima iz javnih tužilaštava, novinarka su izložene značajnom broju napada. Novinarke su izložene verbalnim napadima, uvredama i mizoginiji, pre svega na društvenim mrežama, u poslednje vreme i na javnim skupovima⁹.

Novinarka Sabad mađar soa i Čaladi kera zajedno sa novinarom Bečejskog mozaika bila je izložena verbalnom napadu jednog prolaznika prilikom praćenja odlaska simpatizera i člana SNS iz Bečaja na skup u Pionirskom parku u Beogradu u aprilu mesecu 2025. Takođe, novinarka Bečejskog mozaika učestalo trpi uvrede i pretnje na Fejsbuk strani medija u kom radi, i na javnim skupovima. U posmatranom periodu desio se fizički i verbalni napad na nju 22. novembra 2024. godine u centru Bečaja, nazivana je plaćenicom, itd¹⁰.

U opštinama Bečej i Novi Bečej novinarski posao skoro isključivo rade novinarke. Nisu dostupne posebne pravne podrške, niti bilo kakva podrška za žene na lokalnom nivou, nema senzibiliteta kod nadležnih kada su u pitanju novinarke i medijske radnice.

Prijave je u posmatranom periodu podnosila samo novinar-

ka Bečejskog mozaika, od toga se jedan odnosio na fizički/verbalni napad 22. novembra 2024, a ostale su bile pretnje na društvenim mrežama. Podneta je jedna prijava zbog pretnje Bečejskom mozaiku¹¹.

Tokom 2024. godine u javnim tužilaštvima širom Srbije, na osnovu podnetih krivičnih prijava/izveštaja, formiran je 641 predmet u vezi sa događajima na štetu 66 oštećenih, odnosno 49 pojedinačnih lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, od kojih je 22 oštećenih lica muškog (44,9%), a 27 ženskog pola (55,1%). Od ukupnog broja predmeta 68,75% je formirano u Posebnom javnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal, 9 oštećenih je muškog (32,14%), a 19 ženskog pola (67,86%). Tokom 2025. godine u javnim tužilaštvima, na osnovu podnetih krivičnih prijava/izveštaja, formirano je 44 predmeta u vezi sa događajima na štetu 46 oštećenih lica, odnosno 40 pojedinačnih lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, od kojih su 22 oštećena muškog (55%), a 18 ženskog pola (45%).

Od ukupnog broja, 21 predmet je formiran u Posebnom javnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal (47,73%) – na štetu 5 muškog (29,41%), a 12 ženskog pola (70,59%).¹²

Foto: Bečejski mozaik_K.D.F.

⁹ Sprovedena su 6 intervjua sa lokalnim novinarima i novinarkama. Intervju sprovedla Kristina Demeter Filipčev

¹⁰ Bečejski mozaik, „Zastani, Srbijo“ u Bečaju: Akciju obeležili brojni incidenti, K. D. F., 22.11.2024. godine

¹¹ Nakon događaja u Novom Sadu kada je policija primenila silu prema studentima i građanima ispred Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja, građani Bečaja organizovali su protest 28. aprila, a portal Bečejski mozaik je na svojoj Fejsbuk stranici objavio video zapise sa tog događaja. Nakon toga su sa Fejsbuk profila Ivan Jevtić stigle pretnje i targetiranje Bečejskog mozaika. Ivan Jevtić je u komentaru ispod videa napisao: „Bićete počišćeni gvozdenom metlom kao i ostale ustaše koje su se nakotile u severnoj Srbiji“.

¹² Izvor: <http://www.vrhovnojt.gov.rs/sr/bezbednost-novinara>, Statistički podaci o postupanju javnih tužilaštava u krivičnim predmetima na štetu bezbednosti lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja 2016-2025

4. Javna osuda napada na novinare i medijske radnike

Nema javne osude napada na novinare/ke i medijske radnike/ce. Naprotiv, pritisci dolaze upravo od lokalnih vlasti i političkih struktura. U posmatranom periodu politički lideri nisu osudili pretnje prema novinarima. Urednik Bečejskog mozaika je naveo da su prestali sa radom nakon što im je saopšteno da ukoliko „tako pišu kako pišu“, ne mogu da računaju na „njihov novac“ (mислеći na javna sredstva, među njima i na novac za konkursno finansiranje i objavljivanje obaveznih oglasa), čime su lokalni funkcioneri direktno uticali na medijsku slobodu ¹³.

Izostanak medijske pažnje i javne osude nakon zatvaranja medija kao što je Bečejski mozaik, ali i smanjenja periodike izlaženja Bečejskih dana i Čaladi kera ukazuje na nedostatak podrške.

Foto: pixabay.com

Foto: pixabay.com

5. Osetljivost policije na zaštitu novinara i medijskih radnika

Novinarka Bečejskog mozaika u posmatranom periodu u jednom slučaju je prijavila napad direktno policiji (fizički/verbalni 22. novembra 2024), ali ni na koji način nije osetila da su policajci senzibilisani za slučajeve u kojima su žrtve novinari. Policijski službenik se ponašao korektno, ali je pitao je zašto je novinarka došla u policiju nekoliko sati nakon događaja, ne shvatajući da je novinarima najvažnije da naprave medijski prilog. Policijski službenik ima zakonsku obavezu da primi prijavu o učinjenom krivičnom delu i da je odmah dostavi nadležnom javnom tužiocu.

Posebno se ističe slučaj verbalnog i fizičkog napada na novinarku Bečejskog mozaika tokom protesta „Zastani, Srbijo“, koji je pokazao nezainteresovanost policije i pravosudnih organa za pružanje zaštite, dugog trajanja postupka i činjenice da počinioци nisu identifikovani do trenutka kada je novinarka sama poslala tužilaštvu dokaze za utvrđivanje njihovog identiteta, a tek je potom policija uzela izjave od tih ljudi.¹⁴

Osim ovog slučaja, ostali slučajevi koji se odnose na Bečejski mozaik i njihove novinare, koji je u posmatranom periodu jedini prijavljivao slučajeve, spadaju u delokrug rada Odeljenja za visokotehnološki kriminal.

¹³ Izvor: Intervju Vladana Filipčeva za Sabad mađar so 21. februara 2025, <https://szmsz.press/2025/02/21/szamitas-he-lyett-a-tisztesseget-valaszottuk/>.

¹⁴ Dokumentacija iz predmeta Osnovnog javnog tužilaštva u Bečeju u vezi sa tvrdnjom u prilogu izveštaja.

6. Istrage napada na novinare i medijske radnike

U posmatranom periodu bilo je fizičkih napada i nekoliko pretnji na lokalnu, a prijavljeni slučajevi nisu okončani u izveštajnom periodu.

U novembru prošle godine prijavljen slučaj verbalnog i fizič-

kog napada do 1. aprila 2025. nije završen.

Novinar koji je napadnut¹⁵ nikakve informacije nije dobio, niti je pozvan da iskaz u tužilaštvu u Bečeju, gde postoji kontakt tačka.

Foto: pexels-shvets-production

7. Zaštita novinara i medijskih radnika od onlajn uznemiravanja

Novinari često ne prijavljuju onlajn uznemiravanje, posebno na društvenim mrežama.

U posmatranim opštinama novinari prijavljuju uglavnom pojedine slučajeve pretnji, govor mržnje i mizoginiju¹⁶. U posmatranom periodu nisu prijavljeni takvi slučajevi.

Postoji sumnja da učestale pretnje novinarima na društvenim mrežama u velikom broju slučajeva upućuju botovi.

Prebrojavanjem takvih komentara i proverom Fejsbuk profila komentatora utvrđeno je da većina njih nije iz lokalnih sredina koje medij pokriva.

Utvrđeno je takođe da se dotični komentatori ranije nisu pojavljivali na stranici lokalnog medija, kao i da je simptomatično da komentarišu isključivo građanske proteste i blokade, te da sa profila sa kojih stižu pretnje po pravilu nema profilnih slika ni podataka na profilima.

¹⁵Nezavisno udruženje novinara Srbije, Baza napada i pritiska: <https://nuns.rs/incident/incident-1605/>

¹⁶Sprovedena su 6 intervjua sa lokalnim novinarima i novinarkama. Intervju sprovedla Kristina Demeter Filipčev

8. Pritisци na novinare i medijske radnike

Zabeleženi slučajevi pritiska u posmatranom periodu:

- Zamenik predsednika opštine Bečej rekao je glavnom uredniku Bečejskog mozaika da ne računaju na „njihov novac“ ako nastave da pišu kako pišu, što je posledično i dovelo do gašenja novina¹⁷.

- Predsednik opštine Bečej zahtevao je autorizaciju svojih izjava i odgovora na pitanja novinara nakon sednice skupštine opštine date pred više novinara isključivo od novinara Bečejskog mozaika. Nakon negativnog odgovora novinara na zahtev za autorizaciju i odbijanja da odgovori na dodatna pitanja, vikao je na novinara: „Sram vas bilo“.¹⁸

- Kada novinari na konferencijama za novinare postavljaju pitanja koja se predsedniku opštine Bečej ne dopadaju, odgovara im da nisu stručni i da ne znaju ništa o stvarima o kojima pitaju itd. (novinari te slučajeve više i ne opisuju u svojim medijskim prilozi- ma, jer se često dešavaju, te nema pisanih tragova o tome).

- Predsednik Saveza vojvođanskih Mađara (SVM) Balint Pastor, verbalno je napao medij Sabad mađar so, a povod je bila analiza izbornih rezultata 2024.¹⁹

- Uskraćivanje javnih sredstava namenjena za informisanje (konkurs, ugovori, oglasi): Sabad mađar so, Bečejski mozaik. Model projektnog sufinansiranja medijskih sadržaja od javnog interesa je kompromitovan, manipulativna upotreba u opštinskim budžetima predviđenog iznosa za informisanje u 2024. i 2025. godini (10 odsto novca na konkursu, 90 odsto ugovori/javne nabavke) ugrožavaju opstanak lokalnih medija, ali i informisanje građana²⁰.

9. Pretnje i uznemiravanja koja nisu u vezi sa fizičkom bezbednošću

U posmatranom periodu nisu zabeleženi slučajevi nadzora, praćenja, sudskog i administrativnog uznemiravanja, agresivne izjave javnih funkcionera i druge vrste pretnja i pritiska koji mogu uticati na bezbednost novinara.

Foto: pexels-sollefoto

10

¹⁷Izvor: Intervju Vladana Filipčeva za Sabad mađar so 21. februara 2025, <https://szmsz.press/2025/02/21/szamitas-he-lyett-a-tisztesseget-valasztottuk/>

¹⁸Bečejski mozaik, *Optužbe opozicije za nedozvoljene radnje, predsednik opštine tvrdi da je sve po propisima*, K. D. F, 18.4.2025. godine

¹⁹N1 info, *NDNV: Nedopustive i opasne Pastorove pretnje novinarima*, 6.6.2024. godine

²⁰Lokal pres, Bečejski mozaik, <https://localpress.org.rs/kako-se-u-beceju-deli-budzet-za-medije-na-konkursu-na-kasicicu-a-podobnima-ispod-zita/>, K.D.F, 19.6.2025, <https://becejski-mozaiik.co.rs/na-konkursu-na-kasicicu-a-podobnima-ispod-zita/>, K.D.F, 18.6.2025; Bečejski mozaik, <https://becejski-mozaiik.co.rs/becejski-novac-za-reklamu-i-propagandu/>, K.D.F, 6.8.2025. NDNV „Lokalni mediji diskriminirani, medijski konkursi u službi propagande“, <https://ndnv.org/wp-content/uploads/2022/12/NDNV-publikacija-Lokalni-novinari-diskriminirani.pdf>, 70. strana, decembar 2022. godine

10. Pretnje po fizičku bezbednost i život novinara i medijskih radnika

U posmatranom periodu zabeležena je jedna veoma ozbiljna pretnja koja je upućena redakciji Bečejskog mozaika, koja je usledila nakon izveštavanja sa protesta, kojoj su prethodila ozbilj-

na targetiranja ovog medija. Pretnja je predložena nadležnom tužiocu i novinarskim i medijskim udruženjima.

Kategorija	Broj	Kratak opis slučaja
Ovo može uključivati: – pozivanje na ubistvo novinara, njihovih prijatelja, porodice ili izvora; – pozivanje na fizičke napade na novinare, njihove prijatelje, porodicu ili izvore. Pretnje mogu biti: – direktne ili poslate preko trećih lica; – poslate elektronskim putem ili u direktnoj komunikaciji; – mogu biti i implicitne i eksplicitne.	1	Nakon događaja u Novom Sadu kada je policija primenila silu prema studentima i građanima ispred Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja, građani Bečeja organizovali su protest 28. aprila, a portal Bečejski mozaik je na svojoj Fejsbuk stranici objavio video zapise sa tog događaja. Nakon toga su sa Fejsbuk profila Ivan Jevtić stigle pretnje i targetiranje Bečejskog mozaika. Ivan Jevtić je u komentaru ispod videa napisao: „Bićete počišćeni gvozdenom metlom kao i ostale ustaše koje su se nakotile u severnoj Srbiji”.

Foto: K.D.F.

11. Stvarni/fizički napadi

Zabeležen je jedan slučaj fizičkog napada u posmatranom periodu. Napad se desio dok je novinarka Bečejskog mozaika

izveštavala sa protesta koji se održavao na centralnom trgu u Bečeju. Slučaj je prijavljen nadležnim institucijama.

Kategorija	Broj	Kratak opis slučaja
Ovo može uključivati stvarnu fizičku ili psihičku povredu, otmicu, invaziju na kuću/kancelariju, zaplenu opreme, proizvoljno zadržavanje, pokušaje ubistava itd.	1	Novinarka Kristina Demeter Filipčev je 22. novembra 2024. fizički i verbalno napadnuta za vreme izveštavanja sa protesta „Zastani Srbijo“ u Bečeju. Novinarka je prišla određenoj grupi lica koji su se pojavili na skupu sa ciljem da događaj ometaju, predstavila im se i postavila pitanje. Nakon postavljenog pitanja više lica iz te grupe izrečeno je više uvreda i grubo je odgurnuta od strane nekoliko njih. Nazvana je Đilasovom plaćenicom, budalom itd.

Foto: K.D.F.

12. Pretnje i napadi na medije i novinarska udruženja

U posmatranom periodu nisu zabeleženi slučajevi pretnji i napada na medije i novinarska i medijska udruženja, kao što su: uznemiravanje telefonskim, proizvoljno sudsko ili administrativno

uznemiravanje, agresivne izjave javnih službenika, stvari napadi koji uključuju invaziju na kancelarije, zaplenu opreme, razbijanje opreme, vozila itd.

Zaključci

Lokalni medijski pejzaž u potiskom regionu se brzo menja u pravcu smanjenja pluralizma i profesionalnosti, dok su istraživački medijski projekti ugroženi zbog političkih i ekonomskih pritisaka.

U regionu koji je predmet izveštaja novinarski posao na terenu gotovo isključivo rade žene, te i praćenje građanskih protesta. U najvećem broju slučajeva u stvarnom životu nije bilo verbalnih napada na njih, međutim, na društvenim mrežama jeste, a neki od njih imali su veze upravo sa polom, ali nisu prijavljeni i dokumentovani.

Verbalni napadi i mizoginija postali su učestaliji od aprila meseca do danas, ali samo delić toga je prijavljen, a i dalje je najčešća reakcija administratora stranica na društvenim mrežama brisanje istih i blokiranje komentatora.

Lokalni funkcioneri ne osuđuju verbalne napade na novinare i novinarke, već ih sami čine (Pastor Balint, predsednik SVM, predsednik opštine Bečej Vuk Radojević).

Profesionalni mediji na mađarskom jeziku naročito su izloženi političkim pritiscima vladajuće partije Mađara, Saveza vojvođanskih Mađara, jer je većina medija na mađarskom jeziku pod kontrolom nacionalnog saveta koji izbegavaju teme koje bi „uznemirili“ tu partiju.

Rad nadležnih nije na odgovarajućem nivou. Iako postoje mehanizmi za zaštitu, kao što su kontakt tačke, njihova efikasnost je upitna, s obzirom na broj rešenih slučajeva – u posmatranim opštinama nijedan slučaj nije rečen do 1. aprila 2025.

Preporuke:

- Neophodno je jačanje pravne zaštite novinara i efikasno sankcionisanje pritisaka i nasilja nad njima naročito što se tiče novinara lokalnih medija, jer su svakako mnogo manje vidljivi nego njihove kolege u Beogradu, Novom Sadu i drugim većim gradovima;
- Trebalo bi da nadležne institucije počnu da postupaju u skladu sa zakonom i u skladu sa internim uputstvima koje su same donele;
- Neophodno je da nadležni sprovode efikasne istrage i kažnjavaju počiniocima i na taj način, pored kažnjavanja, utiču i preventivno;
- Neophodno je da javni funkcioneri prestanu sa targetiranjem i da počnu da osuđuju napade na novinare;
- Poboljšati postojeći mehanizam: uspostaviti bolju komunikaciju i bolju vidljivost kontakt tačaka;
- Potrebno je izgraditi solidarnost i saradnju/umrežavanje novinara i medijskih organizacija na lokalnom nivou.

Originalni naslov: Jačanje bezbednosti i prava novinara u Potiskom regionu

Izdavač

Bečejski mozaik, 2025.

Autori

Duško Medić

Kristina Demeter Filipčev

Lektura

Kristina Demeter Filipčev

Dizajn

Beata Ric Kasiba

„Ova publikacija je izrađena uz finansijsku podršku Evropske unije. Za sadržaj ovog dokumenta isključivo je odgovoran Mozaik d.o.o. Bečej i ni pod kojim uslovima se ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije.“

Projekat Jačanje bezbednosti i prava novinara u Potiskom regionu je podržan u okviru programa podrške „Safejournalists.net“.

Funded by
the European Union

safejournalists.net